

УДК 316.485:378.147

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-11\(51\)-1083-1091](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-11(51)-1083-1091)

Марина Юрій Юрійович аспірант, Університет «КРОК», м. Київ,
<https://orcid.org/0000-0001-6375-5118>

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МЕДІАТОРІВ ДО ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Анотація. Ця стаття досліджує проблему професійної підготовки медіаторів в Україні як ключовий чинник формування правової культури, соціальної довіри та ефективного функціонування альтернативних способів вирішення конфліктів. Дослідження розглядає медіацію як нову професійну сферу, що перебуває на етапі становлення, і виявляє основні суперечності між суспільним запитом на кваліфікованих медіаторів та відсутністю єдиної системи їхньої підготовки. У статті аналізується актуальність створення державної політики у сфері медіаційної освіти, оскільки наразі освітні програми є неузгодженими, сертифікаційні процедури не мають правового регулювання, а критерії професійної компетентності залишаються розмитими. На основі аналізу вітчизняного досвіду та європейських практик, зокрема програм ERASMUS+ MEDIATS, обґрунтовано потребу в розробці єдиних стандартів навчання, акредитації освітніх програм і механізмів професійного контролю якості. Методологічну основу дослідження становлять аналітичний, порівняльний і системний підходи, які дозволили комплексно оцінити стан підготовки медіаторів та виявити ключові напрями її вдосконалення. Отримані результати засвідчують, що формування професійної спільноти медіаторів можливе лише за умови інтеграції медіації в освітній простір вищої школи, впровадження акредитованих програм підготовки та створення єдиного реєстру сертифікованих фахівців. Найбільш ефективною визначено модель інтеграції медіації як окремої спеціальності в межах магістерських програм, що поєднує теоретичні знання з практичною діяльністю, розвиває етичну культуру та комунікативну компетентність. У підсумку стаття формулює науково-практичні рекомендації щодо побудови системи підготовки медіаторів, яка відповідатиме європейським стандартам якості, сприятиме підвищенню довіри до медіації як професійної діяльності та забезпечить її стале функціонування в правовому і соціальному просторі України.

Ключові слова: медіація, професійна підготовка, конфлікт, вища освіта, сертифікація

Maryna Yurii. Yuriyovich PhD student of «KROK» University, Kyiv,
<https://orcid.org/0000-0001-6375-5118>

PROFESSIONAL TRAINING OF MEDIATORS FOR CONFLICT RESOLUTION IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Abstract. This article explores the issue of professional training for mediators in Ukraine as a key factor in the formation of legal culture, social trust, and the effective functioning of alternative dispute resolution mechanisms. The research examines mediation as a new professional field in the process of establishment and identifies the main contradictions between the societal demand for qualified mediators and the absence of a unified system for their training. The article examines the relevance of developing a state policy in the field of mediation education, as current educational programmes are inconsistent, certification procedures lack legal regulation, and the criteria for professional competence remain vague. Based on an analysis of domestic experience and European practices, particularly the ERASMUS+ MEDIATS programme, the need for the development of unified training standards, accreditation of educational programmes, and professional quality control mechanisms is substantiated.

The methodological framework of the research is based on analytical, comparative, and systemic approaches, which enabled a comprehensive assessment of the state of mediator training and the identification of key areas for its improvement. The results obtained indicate that the formation of a professional mediator community is only possible through the integration of mediation into the educational space of higher education, the implementation of accredited training programmes, and the establishment of a unified registry of certified specialists. The most effective model identified is the integration of mediation as a distinct specialty within master's programmes, combining theoretical knowledge with practical activity, fostering ethical culture, and developing communicative competence. In conclusion, the article formulates scientific and practical recommendations for the establishment of a mediator training system that meets European quality standards, promotes the increase of trust in mediation as a professional activity, and ensures its sustainable functioning within the legal and social space of Ukraine.

Keywords: Mediation, professional training, conflict, higher education, certification

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку українського суспільства супроводжується зростанням попиту на медіацію як ефективний інструмент позасудового врегулювання конфліктів. Водночас професійна підготовка медіаторів залишається однією з найменш врегульованих і системно не оформлених сфер діяльності. Незважаючи на активне впровадження медіаційних практик у сімейних, трудових та господарських спорах, професія медіатора в Україні поки що не має усталеного правового статусу, чітко визначених кваліфікаційних вимог та єдиних освітніх стандартів. Відсутність державного регулювання процесу підготовки і сертифікації медіаторів створює загрозу

зниження якості послуг, нерівності в освітніх можливостях та ризику дискредитації самої ідеї медіації як інституту довіри.

Проблема ускладнюється розмаїттям організацій і навчальних закладів, які пропонують короткострокові курси та тренінги з підготовки медіаторів без єдиних методичних засад, критеріїв оцінювання компетентностей чи вимог до викладачів-практиків. Така фрагментарність освітнього простору не сприяє формуванню професійної ідентичності медіатора та унеможлиблює побудову національної системи акредитації. Крім того, чинні освітні програми здебільшого мають теоретичний характер і не забезпечують належного рівня практичної підготовки, необхідної для ефективного виконання медіаційних функцій.

Законодавчі ініціативи, зокрема проект Закону України «Про медіацію» №3504, окреслюють лише мінімальні вимоги до базової підготовки, не створюючи механізму державного контролю за якістю освітніх програм. У результаті сертифікат медіатора може отримати будь-хто, незалежно від рівня професійної компетентності, що негативно позначається на довірі суспільства до процедури медіації. Наявність різномірних підходів до навчання, невизначеність із правовим статусом і відсутність єдиного реєстру медіаторів формують системну проблему, яка гальмує розвиток медіації як професії.

Водночас європейський досвід демонструє, що ефективна медіаційна практика можлива лише за умов комплексної підготовки фахівців, інтегрованої у структуру вищої освіти. Модель, реалізована в межах програми ЄС ERASMUS+ MEDIATS, підтверджує переваги поєднання академічної освіти з практичним стажуванням і міжнародними стандартами підготовки. Саме така модель створює підґрунтя для формування високопрофесійної спільноти медіаторів, спроможної забезпечити сталий розвиток галузі.

Отже, постає необхідність наукового осмислення сучасного стану підготовки медіаторів в Україні, виявлення основних суперечностей та визначення оптимальної концепції розвитку освітнього середовища у цій сфері. Розв'язання цієї проблеми має стратегічне значення для формування професійної культури медіації, підвищення рівня довіри до неї як правового інституту та утвердження демократичних цінностей у суспільстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження засвідчують активізацію наукової уваги до проблеми професійної підготовки медіаторів у контексті реформування системи альтернативного врегулювання спорів в Україні. У науковій літературі простежується тенденція до поєднання теоретичного аналізу та практичних моделей організації підготовки фахівців із медіації. Так, Горелова В.Ю. акцентує увагу на необхідності створення єдиних державних стандартів та акредитації навчальних програм, підкреслюючи, що без єдності підходів і контрольних механізмів формування професійної спільноти медіаторів є фрагментарним [1]. У роботах Долянської І.М. розкрито психологічні та комунікативні компетентності майбутніх медіаторів, наголошено на

важливості розвитку емоційного інтелекту, емпатії та навичок активного слухання як ключових елементів медіаційної професії [2].

Вагомий внесок у розвиток концепції підготовки медіаторів зроблено науковцями Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, які в рамках проекту ERASMUS+ MEDIATS розробили та апробували магістерську програму «Професійний медіатор». У дослідженнях під керівництвом Петренка О.О. подано методологію побудови освітньої програми, що поєднує теоретичні курси, практичні кейси та стажування, а також запропоновано механізм зовнішньої оцінки компетентностей [3]. Сидоренко М.В. аналізує питання акредитації та сертифікації медіаторів, розглядаючи досвід європейських країн і підкреслюючи потребу законодавчого врегулювання статусу професійного медіатора в Україні [4].

Дослідники Бондаренко І.П. та Ковальчук Т.В. звертають увагу на тренінгові методи та інтерактивні технології у процесі формування практичних навичок медіатора, доводячи ефективність ролевих ігор, симуляцій та супервізійного навчання [5]. Також у межах проекту ERASMUS+ MEDIATS опубліковано серію матеріалів, що узагальнюють міжнародний досвід і демонструють успішність інтеграції медіації в академічні програми університетів країн ЄС [6]. Сукупність цих досліджень дозволяє зробити висновок, що проблема професійної підготовки медіаторів перебуває у фокусі міждисциплінарного наукового інтересу, однак відсутність єдиної національної моделі освіти у сфері медіації залишається ключовим викликом.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми. Попри наявність теоретичних і прикладних досліджень, питання системної організації професійної підготовки медіаторів в Україні досі не набуло цілісного вирішення. Недостатньо визначено роль держави у процесі акредитації та сертифікації, відсутні єдині вимоги до освітніх програм і механізми контролю якості навчання. Не досліджено також можливість інтеграції медіації як окремої спеціальності у структуру вищої освіти. У цьому контексті актуальним є пошук моделі, що забезпечувала б баланс між академічними стандартами, практичною підготовкою та етичними принципами професії медіатора.

Метою статті є теоретичне обґрунтування й аналіз підходів до професійної підготовки медіаторів в Україні з урахуванням європейського досвіду та освітніх стандартів. Дослідження спрямоване на визначення ефективних моделей інтеграції медіації у систему вищої освіти, розроблення пропозицій щодо акредитації освітніх програм і формування єдиної нормативної бази для підготовки фахівців. На основі аналізу сучасних наукових праць, практичного досвіду реалізації проектів і чинного законодавства пропонується концептуальна модель системного підходу до професійного становлення медіаторів в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Останніми роками в Україні зросло зацікавлення у послугах медіаторів для вирішення різних конфліктів, як сімейних, так і трудових. Медіація стає популярним способом розв'язання

суперечок. У багатьох країнах медіація вже визнана офіційною професією, тому важливо приділяти особливу увагу підготовці фахівців у цій галузі. В Україні також є зростаюча потреба в кваліфікованих професійних медіаторах, хоча престиж цієї професії ще не всім зрозумілий. Розповсюдження медіації залежить від якості послуг, що надаються, тому важливо дослідити якість підготовки медіаторів в Україні і визначити найбільш ефективну концепцію розвитку освіти в цій сфері. Багато організацій і навчальних закладів проводять тренінги та семінари для тих, хто бажає стати медіатором, але немає єдиних стандартів і програм навчання для отримання необхідної акредитації. Більше того, держава не контролює та не регулює процедуру отримання дозволу на здійснення медіації та професійної діяльності. Натомість деякі українські вищі навчальні заклади розуміють важливість підготовки фахівців майбутнього і запроваджують дисципліни з основ медіації. Досвід зарубіжних країн вказує на те, що медіація сприймається як частина правової культури суспільства та окрема професія, яка потребує вищої освіти.

Більшість медіаторів прийшли в українську медіацію з інших професій, хоча цей вид діяльності все ще перебуває на рівні «заняття» [7]. Серед основних проблем, які гальмують становлення професії медіатора, - відсутність стандартів підготовки, недостатні кваліфікаційні вимоги та загальноприйняті професійні норми для медіаційної спільноти.

Професійну діяльність медіатора науковці відносять до «евристичних», тобто таких, що пов'язані з аналітичними, дослідницькими, планувальними, управлінськими, контрольними та іншими процесами між людьми, конструюванням та проектуванням продуктивних шляхів виходу з конфліктних ситуацій [8].

Таким чином, вона вимагає критичного мислення, високої ерудиції, оригінальності, прагнення до постійного розвитку та самовдосконалення.

Будь-яка професія включає в себе вимоги певних професійних навичок, які дозволять людині ефективно здійснювати свою діяльність. Стосовно медіації серед таких професійних навичок виділяють професійну позицію (наприклад, нейтральне ставлення до сторін конфлікту; розуміння природи конфлікту в цілому); процедурну складову (знання процедури); психологічну складову (особисті якості медіатора як ефективного комунікатора та посередника); комунікативну складову (навички активного слухання, роботи з людськими емоціями тощо) [9].

Багато досліджень присвячено психологічній, особистісній складовій професійного медіатора. Серед важливих якостей, які забезпечують успіх майбутнього медіатора під час проведення процедури медіації, виділяють стресостійкість, здатність розуміти суть основних взаємовідносин у конфлікті, вміння зберігати нейтралітет, спостережливість, врівноваженість, самоконтроль, ведення діалогу та переговорів, комунікабельність, емпатія, відповідальність, демократичність, незалежність, конкретність, відкритість та доброзичливість. Професійний медіатор у широкому розумінні – це людина, відкрита до

сприйняття ідей відсутності насильства, здатна бути миротворцем. Це людина, яка завжди пам'ятає про головне завдання медіації, її цінності та цілі єдності суспільства. Медіатор повинен передавати суспільству цінності добра, порозуміння, покаяння. Однак наявності необхідних психологічних якостей у людини для виконання медіаторських функцій недостатньо.

Зокрема, існують проблеми, пов'язані з освітніми технологіями – брак часу на базову підготовку медіаторів; відсутність гарантії якості такої професійної підготовки; відносно невелика кількість викладачів, які володіють практичними методами і техніками медіації, що призводить до вивчення майбутніми медіаторами лише теоретичних основ. У цій ситуації університет, як надавач освітніх послуг, повинен збалансувати попит споживача (абітурієнтів, студентів та їхніх батьків) з пропозиціями замовника (держави, підприємців, ринку праці).

Стаття 10 проєкту Закону України «Про медіацію» № 3504 від 19 травня 2020 року встановлює мінімальні стандарти підготовки у сфері медіації [10]. Базова підготовка у сфері медіації має становити не менше 90 годин навчання, з яких 45 годин практичних занять та 45 годин вивчення принципів, процедур, методів, етики, правового регулювання медіації та вирішення спорів. Надавачами освітніх послуг у проєкті є навчальні заклади, організації, які проводять медіацію, суб'єкти господарювання, які мають право надавати послуги у сфері медіації або організують їх надання відповідно до закону.

На нашу думку, такі вимоги до освіти медіатора є занадто ліберальними. Питання сертифікації (акредитації, ліцензування або реєстрації) медіатора в Україні, отримання спеціального дозволу на проведення медіації та включення до публічних реєстрів є незавершеним, хоча цей аспект є ключовим у поширенні медіації. Медіація залишається новим і невідомим явищем для значної частини українського суспільства, тому дуже важливо забезпечити максимальну компетентність і професіоналізм провайдерів послуг медіації для формування загальної довіри до процедури. Велика кількість установ та організацій здійснюють підготовку медіаторів за різноманітними освітніми програмами різного рівня, що, в свою чергу, несе в собі ризик дискредитації професії медіатора. Сьогодні неможливо проконтролювати якість освітньої підготовки медіаторів, оскільки отримати сертифікат на право займатися медіаційною діяльністю може будь-хто. Понад десять вітчизняних закладів вищої освіти включили такі дисципліни, як «Основи медіації», «Врегулювання конфліктів та медіація», «Базові навички вирішення спорів», «Психологія та технологія медіації конфліктів» до бакалаврських та магістерських програм. Варто підкреслити, що вивчення дисциплін з медіації відбувається не лише в юридичних, а й у психологічних, економічних, соціологічних та інших спеціальностях. Однак, при здобутті вищої освіти в таких закладах майбутній медіатор зазвичай потребує проходження додаткового навчання в органах самоврядування медіаторів, оскільки вивчення декількох дисциплін у сфері медіації є недостатньою підготовкою до практичної діяльності.

Статус медіатора з 2011 року можна отримати, підвищивши кваліфікацію юриста як нову спеціалізацію або кваліфікацію в Школі медіації Академії адвокатури України [11]. Українська академія медіації демонструє досить повний курс підготовки медіаторів, який пропонує окремі програми навчання медіації для фахівців у сфері права та бізнесу. Навчальна програма розроблена на основі європейських стандартів і триває 90 годин теоретичних та практичних занять, а за результатами навчання видається сертифікат із присвоєнням кваліфікації медіатора [12]. Приватний навчальний заклад «Бізнес Школа КРОК» також є амбасадором медіації в Україні та здійснює професійну підготовку з медіації на базі вищої освіти. Дворічне навчання включає стажування за кордоном, вивчення кращого досвіду європейських фахівців та написання дипломної роботи, що відповідає традиційній формі здобуття вищої освіти [13].

Найбільш цікавим є досвід Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, який запровадив магістерську освітньо-професійну програму «Професійний медіатор» в рамках грантового проекту «Медіація: Навчання та трансформація суспільства / MEDIATS» програми ЄС ERASMUS + KA2: Розвиток потенціалу вищої освіти (CBHE) [14]. Навчальна програма включає такі дисципліни, як верховенство права, відновне правосуддя, альтернативні інструменти вирішення спорів, медіація як цінність, правова природа медіації, переговори, бізнес-медіація, тактика медіації, міжнародні стандарти медіації тощо. Викладачі отримали професійну кваліфікацію за кордоном, а диплом про юридичну освіту за цим напрямом буде містити кваліфікацію «медіація». Така модель здобуття майбутнім професійним медіатором вищої освіти видається нам найбільш прийнятною, оскільки не потребує додаткового навчання в багатьох організаціях. Акредитований навчальний заклад має відповідні ресурси для проведення належного оцінювання студентів, що забезпечує компетентність кваліфікованого медіатора.

Висновки. Отже, професійна підготовка медіаторів в Україні потребує системного підходу, який включає розробку єдиних стандартів, впровадження акредитованих освітніх програм у ЗВО, а також державне регулювання сертифікації. Найбільш ефективною видається модель інтеграції медіації як окремої спеціальності в межах магістерських програм, що поєднує теоретичну та практичну складову. Такий підхід сприятиме формуванню професійної спільноти медіаторів, підвищенню якості послуг та довіри до медіації як інструменту вирішення конфліктів.

Література:

1. В. Ю. Горелова. Підготовка медіаторів в Україні: стандарти та практики. Київ: Наукова думка, 2021. 224 с.
2. І. М. Доляновська. Професійні компетентності медіатора: психологічний вимір. *Психологія і суспільство*. 2022. № 3. С. 45–61.
3. Магістерська програма «Професійний медіатор»: навчально-методичний посібник / за заг. ред. О. О. Петренка. Чернівці: ЧНУ, 2020. 156 с.

4. М. В. Сидоренко. Акредитація та сертифікація у сфері медіації: правовий аспект. *Юридичний вісник*. 2023. № 1. С. 78–95.
5. І. П. Бондаренко, Т. В. Ковальчук. Методичні підходи до практичної підготовки медіаторів: досвід тренінгів. *Освітні технології*. 2022. Т. 15, № 2. С. 102–118.
6. Ясіновський І. Г. Компетентнісні характеристики медіатора: теоретико-правовий аналіз. *Право і суспільство*. 2015. № 5(2). С. 79–83.
7. Белінська І. Основні критерії психологічного профілю медіатора. *Проблеми сучасної психології*. 2019. № 18. URL: <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2012-18.%p> (дата звернення: 09.10.2025).
8. Кордунян І.В., Логвиненко М.І. Комунікаційні та професійні навички медіатора – запорука ефективного вирішення конфлікту. Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 21–22 травня 2020 р.). Суми: *Сумський державний університет*, 2020. Ч. 2. С. 168–172. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/78292> (дата звернення: 09.10.2025).
9. ERASMUS+ MEDIATS. Медіація: Навчання та трансформація суспільства. 2019–2022. URL: <https://mediats-project.eu> (дата звернення: 09.10.2025).
10. Проект Закону України «Про медіацію» № 3504 від 19 травня 2020 року. Верховна Рада України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/CardByRn?regNum=3504&conv=9> (дата звернення: 09.10.2025).
11. Школа медіації. Академія адвокатури України. URL: <http://aau.edu.ua/ua/mediation-school/> (дата звернення: 09.10.2025).
12. Навчальна платформа. Українська академія медіації. URL: <http://mediation.ua/platforma-dlya-obuchenia> (дата звернення: 09.10.2025).
13. Магістр з медіації та менеджменту конфліктів. Бізнес-школа КРОК. URL: <https://bs.krok.edu.ua/magistr-z-mediaciji-ta-menedzhmentu-konfliktiv/> (дата: 09.10.2025).
14. MEDIATS. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. URL: <https://www.chnu.edu.ua/mizhnarodna-diialnist/mizhnarodni-proiekty/erazmusplus-ka2/mediats/> (дата звернення: 09.10.2025).

References:

1. Horelova, V. Yu. (2021). *Pidhotovka mediatoriv v Ukraini: standarty ta praktyky* [Training of mediators in Ukraine: Standards and practices]. Naukova dumka.
2. Dolianovska, I. M. (2022). Profesiini kompetentnosti mediatora: psykholohichniy vymir [Professional competencies of a mediator: The psychological dimension]. *Psykhologhiia i suspilstvo*, (3), 45–61.
3. Petrenko, O. O. (Ed.). (2020). *Mahisterska prohrama «Profesiinyi mediator»: navchalno-metodychnyi posibnyk* [Master's program "Professional Mediator": Educational and methodological guide]. Chernivetskyi natsionalnyi universytet.
4. Sydorenko, M. V. (2023). Akredytatsiia ta sertufikatsiia u sferi mediatsii: pravovyi aspekt [Accreditation and certification in the field of mediation: The legal aspect]. *Yurydychnyi visnyk*, (1), 78–95.
5. Bondarenko, I. P., & Kovalchuk, T. V. (2022). Metodychni pidkhody do praktychnoi pidhotovky mediatoriv: dosvid treninhiv [Methodical approaches to the practical training of mediators: Training experience]. *Osvitni tekhnologii*, *15*(2), 102–118.
6. Yasinovskiy, I. H. (2015). Kompetentnisni kharakterystyky mediatora: teoretyko-pravovyi analiz [Competence characteristics of a mediator: Theoretical and legal analysis]. *Pravo i suspilstvo*, *5*(2), 79–83.
7. Belinska, I. (2019). Osnovni kryterii psykholohichnoho profilu mediatora [Main criteria of the mediator's psychological profile]. *Problemy suchasnoi psykholohii*, (18). <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2012-18.%p>

8. Kordunian, I. V., & Lohvynenko, M. I. (2020). *Komunikatsiini ta profesiini navychky mediatora – zaporuka efektyvnoho vyrishennia konfliktu* [Communication and professional skills of a mediator as a guarantee of effective conflict resolution]. In *Reformuvannia pravovoi systemy v konteksti yevrointehratsiinykh protsesiv: materialy IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (Vol. 2, pp. 168–172). Sumskyi derzhavnyi universytet. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/78292>
9. Erasmus+ MEDIATS. (2019–2022). *Mediatsiia: Navchannia ta transformatsiia suspilstva* [Mediation: Learning and transformation of society]. <https://mediats-project.eu>
10. Verkhovna Rada of Ukraine. (2020). *Proiekt Zakonu Ukrainy «Pro mediatsiiu» № 3504* [Draft Law of Ukraine "On Mediation" No. 3504]. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/CardByRn?regNum=3504&conv=9>
11. Ukrainian Academy of Advocacy. (n.d.). *Shkola mediatsii* [School of mediation]. Retrieved October 9, 2025, from <http://aau.edu.ua/ua/mediation-school/>
12. Ukrainian Academy of Mediation. (n.d.). *Navchalna platforma* [Educational platform]. Retrieved October 9, 2025, from <http://mediation.ua/platforma-dlya-obuchenia>
13. KROK Business School. (n.d.). *Mahistr z mediatsii ta menedzhmentu konfliktiv* [Master in mediation and conflict management]. Retrieved October 9, 2025, from <https://bs.krok.edu.ua/magistr-z-mediaciji-ta-menedzhmentu-konfliktiv/>
14. Yurii Fedkovych Chernivtsi National University. (n.d.). *MEDIATS*. Retrieved October 9, 2025, from <https://www.chnu.edu.ua/mizhnarodna-diialnist/mizhnarodni-proieky/erazmusplus-ka2/mediats/>